

ABA-2883

Seat No. _____

B. A. (Sem. II) Examination

March/April - 2019

Sanskrit : E.O.-205

(भर्तृहरि विरचितम् - नीतिशतकम्)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- १ (अ) नीचेनाभांथी कोई पक्ष त्रक्ष श्लोकोनुं भाषान्तर करो : ८
- (१) मणिः शाणोल्लीठः समरविजयी ऐतिनिहतो
मदक्षीणो नामः शरदि सरितः श्यानपुलिनाः।
कलाशेषश्चन्द्रः सुरतमृदिता बालवनिता
न निम्नाः शोभन्ते गलितविभवाश्चार्थिषु नराः॥
- (२) क्वचिद्भूमौ शय्या क्वचिदपि च पर्यङ्कशयनः
क्वचिच्छाकाहारः क्वचिदपि च शाल्योदनरुचिः।
क्वचित्कन्थाधारी क्वचिदपि च दिव्याम्बरधरो
मनस्वी कार्यार्थी गणयति न दुःखं न च सुखम्॥
- (३) जाडयं धियो हरति सिञ्चति वाचि सत्यं
मानोन्नतिं दिशति पापमपाकरोति
चेतः प्रसादयति दिक्षु तनोति कीर्तिं
सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम्॥
- (४) यस्यास्ति कितं स नरः कुलीनः
स पण्डितः स श्रुतवान्गुणज्ञः।
एव वक्ता स च दर्शनीयः
सर्वे गुणाः काश्चनमाश्रयन्ति॥

(૫) દાક્ષિણ્યં સ્વજને દયા પરજને શાઠ્યં સદા દુર્જને
પ્રીતિઃ સાધુજને નયો નૃપજને વિદ્વજ્જનેષ્વાર્જવમ્।
શૌર્યં શત્રુજને ક્ષમા ગુરુજને નારીજને ધૂર્તતા
યે ચૈવં પુરુષાઃ કલાસુ કુશલાસ્તેષ્વેવ લોકસ્થિતિઃ ॥

(બ) ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો :

૫

- (૧) ન હિ ગણયતિ ક્ષુદ્રો જન્તુ પરિગ્રહફલ્ગુતામ્।
- (૨) વિદ્યાવિહીનઃપશુઃ।
- (૩) ન્યાયાત્ પથઃ પ્રવિચલન્તિ પદં ન ધીરાઃ।
- (૪) મૂર્ખસ્ય નાસ્ત્યૌષધમ્।

૨ 'નીતિશતક'નું સમગ્રદર્શી અવલોકન કરો.

૧૪

અથવા

૨ ભર્તૃહરિની કૃતિઓ વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

૧૪

૩ લઘુકાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવી, તેની વિશેષતાઓ વિગતવાર સમજાવો.

૧૪

અથવા

૩ ભર્તૃહરિના જીવનવિષયક દંતકથાઓ જણાવી, તેના વ્યક્તિત્વને આલેખો.

૧૪.

૪ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે)

૧૪

- (૧) મૈત્રીનો મહિમા
- (૨) મૂર્ખજન ઉપહાસ
- (૩) વિદ્યાનું મહત્ત્વ
- (૪) ધનની પ્રશંસા.

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પાસ સાત પ્રશ્નોના જવાબ બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો :

- (૧) ભર્તૃહરિના શતકો કેટલા છે ? કયા કયા ?
- (૨) મુક્તકની વ્યાખ્યા આપો.
- (૩) ભર્તૃહરિના મતે રાજનીતિ કેવી છે ?
- (૪) વિદ્યા એ જ સાચુ ધન છે ? શા માટે ?
- (૫) દુષ્ટો અને સજજનોની મૈત્રી કેવી હોય છે ?
- (૬) વિવેકથી ભ્રષ્ટ થયેલ માણસની ગતિ જણાવો.
- (૭) કર્મના મહિમાનું વર્ણન કરતા ભર્તૃહરિ શું કહે છે ?
- (૮) સત્સંગતિ શું શું કરી શકે ?
- (૯) કેવા કેવા મનુષ્યને નમસ્કાર કરવા જોઈએ ?
- (૧૦) ભર્તૃહરિને કયા પ્રસંગથી વૈરાગ્ય થયો ?
- (૧૧) વિધિ બળવાન છે એવું ભર્તૃહરિ કેમ કહે છે ?
- (૧૨) શીલને શા માટે પરમભૂષણ કહ્યું છે ?